

Art. 17. De overheid drage op doeltreffende wijze zorg voor de defensie des lands beide door leger en vloot, ook al hebbe zij te waken tegen toemeloosze oprijving der krijgslasten.

Art. 18. Optredend voor het Moederland beheere de overheid de koloniën als bezittingen van het Nederlandsche Volk op onbaatzuchtige wijze. Zij bevordere de Evangelieprediking in Oost en West, zorge voor goede defensie tegen mogelijk vijandigen aanval en richte haar bestuur daarheen, dat de inlandsche bevolking naar eigen geaardheid zich ontwikkelde.

Art. 19. Welke regeeringsvorm overigens ook goed moge zijn, voor ons land is het constitutioneel koningschap, opgedragen aan het Huis van Oranje, de van God gegevene.

Aldus vastgesteld in de Algemeene Vergaderingen te Middelburg 24 April 1918 en te Rotterdam 3 Aug. 1921.

VRIJHEIDSBOND

DE LIBERALE STAATSPARTIJ

opgericht 16 April 1921.

Secretariaat: Rusthoekstraat 2, Den Haag.

Hoofdbestuur: Mr. H. C. Dresselhuys, Voorzitter; Mr. P. Rink, Vice-Voorzitter; Mr. G. A. Boon, Algemeen Secretaris; S. van den Bergh Jr.; Dr. W. G. van den Berg; D. de Boer; Prof. Dr. B. D. Eerdmans; Mevr. H. A. van Riel-Smeenge; Abr. Staalman; A. van der Weijde; Mevr. E. W. Wynaendts Francken-Dyserinck.

Vrouwengroep uit den Vrijheidsbond: L. C. A. van Eeghen, Voorzitster; A. M. Koek-Mulder, Secretaresse, R. Vinkleskade, Amsterdam; Dr. M. J. Baale; M. Boissevain-Pijnappel; A. W. Dekker-Klik; C. Eerdmans-de Holl; Gravin P. van Heerdt tot Eversberg-Quarles van Ufford; L. Kappeyne van de Coppello-Wijgers; A. Romkes-Nijhoff; Joh. Westerman; P. J. Willekes Macdonald-Reynvaan; E. W. Wynaendts Francken-Dyserinck.

Centrale van Jongeren in den Vrijheidsbond: Mr. N. J. C. Kappeyne van de Coppello, Voorzitter; G. J. J. Bührmann, Secretaris, Nic. Beetsstraat, Amsterdam; E. Gobits; Mej. M.C. Kampen; J. R. van der Hout; J. E. van der Roehr; M. Alberti.

Algemeen Programma.

1. Erkenning van het vrijheidsbeginsel als grondslag van staatsbeleid en van de noodzakelijkheid eener zuiver democratische staatsinrichting.

Behoud van het grondwettelijke koningschap, dat verzekerd blijve aan Koningin Wilhelmina en hare nakomelingen.

2. Handhaving van ons onafhankelijk volksbestaan, van de integriteit van ons gebied in en buiten Europa en het daartoe brengen van offers, doch slechts in zover en zoolang deze offers noodzakelijk zijn in verband met de ontwikkeling van den Volkenbond.

Bevordering van een harmonisch staatkundig en economisch verkeer der volken.

3. Onvoorwaardelijke handhaving van wettelijke orde en vrijheid door het daartoe bevoegde gezag.

4. Waarborging tegen iedere aanranding van de volledige geestelijke en godsdienstige vrijheid. Erkenning van de waarde van het geestelijk en van het godsdienstig leven voor maatschappij en staat.

5. Bevordering van Kunsten en Wetenschappen. Ontwikkeling van het onderwijs in practische richting, zoodat het meer dan tot heden opleidt tot geschiktheid voor het maatschappelijk leven en de gezinstaaik.

6. Volledige staatkundige, burgerrechtelijke en economische gelijkstelling van man en vrouw.

7. Ontwikkeling van het vrije bedrijfsleven ter bereiking van welvaart voor allen.

Bevordering van het vrije handelsverkeer. Behoud van het vrijhandelsgebinsel.

Bestrijding van bureaucratische wetgeving en ambtenarij.

Verzet tegen voortzetting van het stelsel van overheidsbijslag in de kosten van het leven der burgers.

Bescherming van het publiek tegen machtsmisbruik van belangengemeenschappen.

8. Zoo ruim mogelijke ontwikkeling van ieders persoonlijkheid ter verhooging van volkskracht en als eisch van maatschappelijke rechtvaardigheid.

Particulier initiatief als grondslag van maatschappelijke welvaart. Versterking van het inzicht, dat daarbij de ontwikkeling der productie mede ten goede moet komen aan de arbeidersklasse en dat haar belang er bij moet worden vergroot.

Afwijzing van de onder den naam van socialisatie aangeprezen omvorming van het productiestelsel. Samenwerking van kapitaal, intellect en arbeid. Bevordering van het bewustzijn dat medezeggenschap van den werknemer ten aanzien van arbeidsvoorwaarden en inwendige organisatie gewenscht is, in de daarvoor vatbare bedrijven.

Bevordering van spaarzin en kapitaalvorming, ook uit arbeidsinkomen.

Behoud van een krachtigen middenstand als onmisbaar voor productie en verdeling.

Ontwikkeling van den landbouw, in het bijzonder ook ten behoeve van het kleinbedrijf.

9. Handhaving van het stelsel van belasting naar draagkracht.

Beperking van uitgaven van staat, provincie en gemeente. Verzet tegen het opdrijven der belastingen; vereenvoudiging en zuiniger inrichting van openbare diensten, bij voorkeur in overleg met de ambtenaarsorganisaties.

10. Bevordering van het zelfbestuur in Oost- en West-Indië, onder handhaving van de saamhoorigheid met het Rijk in Europa.

Verheffing van het geestelijk en maatschappelijk peil der inheemsche bevolking.

Ontwikkeling der koloniale hulbronnen, inzonderheid ten behoeve van Indië zelf.

Program van actie.

Het maatschappelijk, geestelijk en financieel evenwicht is ook in Nederland na den wereldoorlog zoodanig verstoord, dat slechts diep besef van den ernst van den toestand kracht zal vermogen te geven uit den nood te geraken.

De begrippen klassenstrijd en klassenhaat hebben zich door voortdurende aanhitsingen zoo in veler geest vastgezet en veler geest zoodanig verbitterd, dat vergeten wordt, dat boven klassenverschil, volksaamhoorigheid staat.

Een uitsluitend materialistische opvatting van het leven heeft bij velen de hooge waarde van het geestelijke en godsdienstige op den achtergrond gedrongen, tot schade van het beschavingspeil en de zedelijke kracht der bevolking. Ook de gemeenschap behoort aan den geestelijken wederopbouw aanstonds krachtig de hand te slaan.

De kosten van de overheidsbemoeiingen zijn in een tijd van schijnbaren opbloei zoo geweldig gestegen, dat reeds meer dan een derde gedeelte van het totaal volksinkomen aan belastingen moet worden opgebracht, waarmede de grens, waarbinnen een gezond economisch leven mogelijk is, niet alleen is bereikt, doch verre overschreden. Zonder krachtig ingrijpen dreigt deze verhouding in de naaste toekomst nog veel ongunstiger te worden en zullen de belastingen voor alle klassen ondraaglijk worden.

De Lager-Onderwijswet blijkt in haar uitvoering te leiden tot zoodanige kosten, dat deze door de natie niet kunnen worden gedragen.

Hoewel de steun voor woningbouw van overheidswege met honderden millioenen in de afgelopen jaren begrijpelijk was, kan daarmede niet op de tegenwoor-